PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Mitä vähemmän kilpailukyvystä jauhettaisiin, sitä parempi se luultavasti olisi. **FILOSOFI EERO OJANEN**

04.01.13

Aurinko nousee

Helsingissä kello 9.22
ja laskee kello 15.29
Oulussa kello 10.20
ja laskee kello 14.26

Päivän sana

4.1. Jeesuksen nimeä kunnioittaen on kaikkien polvistuttava, ja jokaisen kielen on tunnustettava: ”Jeesus Kristus on Herra.” Fil. 2:10–11
5.1. Kun minä katselen taivasta, sinun kättesi työtä, kuuta ja tähtiä, jotka olet asettanut paikoilleen – mikä on ihminen! Kuitenkin sinä häntä muistat. Ps. 8:4–5
6.1. Kun tähti tuli sen paikan yläpuolelle, missä lapsi oli, se pysähtyi siihen. Miehet näkivät tähden, ja heidät valtasi suuri ilo. Matt. 2:9–10

Nimipäiviä

Tänään perjantaina: Ruut
Huomenna lauantaina: Lea, Leea
Ylihuomenna sunnuntaina: Loppiainen, Harri

Mietelause

Loppiaisen jälkeen alkavat härkäviikot ja läpileivät.

Vanha sanonta Mouhijärveltä

MERKKIPÄIVIÄ

80-VUOTIAS
Graafinen taiteilija, professori **Kyösti Varis** 4.1. Espoo. Ilman vastaanottoa.

70-VUOTIAITA
Metsätalousneuvos **Heikki Asunmaa** 4.1. Alavus. Ilman vastaanottoa.

Metsätalousneuvos **Unto Kotipalo** 5.1. Kuusamo. Matkoilla.

Lähetä merkkipäiväilmoitus Maaseudun Tulevaisuuteen
Merkkipäiväpalstalla julkaistaan vain päivänsankarin suostumuksella lähetettyjä merkkipäivätietoja. Kirjallisesti lähetettävissä tiedoissa tulee olla merkkipäivän viettäjän nimi, ikä, merkkipäivän ajankohta, titteli, kotipaikka ja mahdollinen lyhyt maininta merkkipäivän vietosta. Valokuvaksi käy mustavalko- tai värikuva, koolla ei väliä. Palsta on maksuton. Merkkipäivätiedon tulee olla toimituksessa viimeistään viisi päivää ennen lehden ilmestymistä. Tiedot postitetaan osoitteeseen: Maaseudun Tulevaisuus, ”Merkkipäivät”, PL 440, 00101 Helsinki, tai lähetetään sähköpostilla osoitteeseen *merkkipaivat@maaseuduntulevaisuus.fi*.

SANA SUNNUNTAIKSI

Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Betlehemissä kuningas Herodeksen aikana, Jerusalemiin tuli idästä tietäjiä. He kysyivät: ”Missä se juutalaisten kuningas on, joka nyt on syntynyt? Me näimme hänen tähtensä nousevan taivaalle ja tulimme osoittamaan hänelle kunnioitustamme.”

Kuullessaan tästä kuningas Herodes pelästyi, ja hänen kanssaan koko Jerusalem. Hän kutsui koolle kansan ylipapit ja lainopettajat ja tiedusteli heiltä, missä messiaan oli määrä syntyä. ”Juudean Betlehemissä”, he vastasivat, ”sillä näin on ilmoitettu profeetan kirjassa:

- Sinä, Juudan Betlehem,
et ole suinkaan vähäisin heimosi valtiaista,
sillä sinusta lähtee hallitsija,
joka on kaitseva kansaani Israelia.”

Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät luokseen ja otti heiltä juurta jaksain selville, milloin tähti oli tullut näkyviin. Sitten hän lähetti heidät Betlehemiin. ”Menkää sinne”, hän sanoi, ”ja ottakaa asiasta tarkka selko. Kun löydätte lapsen, niin ilmoittakaa minulle, jotta minäkin voisin tulla kumartamaan häntä.”

Kuninkaan sanat kuultuaan tietäjät lähtivät matkaan, ja tähti, jonka he olivat nähneet nousevan taivaalle, kulki heidän edellään. Kun tähti tuli sen paikan yläpuolelle, missä lapsi oli, se pysähtyi siihen.

Miehet näkivät tähden, ja heidät valtasi suuri ilo. He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkunsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa.

Unessa Jumala varoitti tietäjiä palaamasta Herodeksen luo, ja niin he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.

Matt. 2: 1–12

Valoa kohti

Meillä on täällä Jalasjärvellä ollut aika monta vuotta kirkonkylän raittia valaisemassa jouluvalot. Ne sytytetään adventtina ja palavat loppiaiseen asti. Me saamme täällä kulkea pimeimmän vuodenajan ylimääräisten tähtien valossa.

Loppiaisen evankeliumi puhuu tähdestä. Se johdatti itämaan tietäjät aikanaan oikeaan osoitteeseen. Ilman tähteä he eivät olisi löytäneet perille. Kun he tulivat Jerusalemiin, he menivät aluksi kuningas Herodeksen palatsiin kysymään vastasyntynyttä lasta. Siellä ei asiasta tiedetty mitään mutta kiinnostuttiin kyllä kovasti.

Raija Lehtinen

Herodes pyysi tietäjät salaa luoksensa ja pyysi heitä ottamaan selville lapsen tarkan syntymäpaikan ja ilmoittamaan sen hänellekin. Hänkin haluaa tulla kumartamaan vastasyntynyttä.

Tietäjät lähtivät matkaan, ja tähti johdatti heidät oikeaan paikkaan Jeesuksen luo. He löysivät etsimänsä, polvistuivat, avasivat arkkunsa ja ojensivat lahjansa Jeesukselle: kullan, suitsukkeen ja mirhan. Odotus oli palkittu: Jeesus oli löytynyt.

Loppiaista vietetään kirkoissamme lähetyspyhänä. Jeesus on syntynyt maailman Vapahtajaksi, valoksi kaikille ihmisille. Moni kokee tänäkin päivänä oman tähtihetkensä, kuten tietäjät aikoinaan, kun saa ensimmäisen kerran elämässään kuulla Jeesuksesta, omasta Vapahtajastaan.

Tuntuu joskus aika uskomattomalta kuunnella lähettien kertomuksia työstään. On vaikea ymmärtää sitä riemua, mikä ihmisessä syntyy, kun hän saa kuulla Jeesuksesta. Se muuttaa hänen koko elämänsä. Meidän on tätä vaikea ymmärtää, koska olemme kasvaneet tähän uskoon. Meidät on pieninä kasteessa liitetty Jeesuksen opetuslapsiksi ja olemme koko elämämme ajan saaneet kuulla Jeesuksesta. Uskosta on tullut luonnollinen osa elämää.

Vuosi on aluillaan, vasta muutama päivä on eletty tätä uutta vuotta. On hyvä muistaa Jeesuksen sanoja, jotka meille on kasteen hetkellä sanottu: ”Katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.”

Jeesus kulkee vierellämme tänä alkaneena vuotena. Hän viitoittaa meille tien. Hän on sama eilen, tänään ja iankaikkisesti.

Tumman herkun alkulähteillä

Inkojen ja mayojen kulttuurissa kaakao oli jumalten ja jumaliin yhteydessä olevien ihmisten herkkua, johon tavallisilla kuolevaisilla ei ollut oikeutta.

MAIJA-LIISA SAKSA

Kaakaopavut ovat hedelmän sisällä hedelmälihassa, josta ne poimitaan käsin kuivattavaksi ja edelleen jatkojalostettavaksi.

ECUADOR
Eurooppalaiset pääsivät tutustumaan kaakaoon, kun ensimmäiset sitä tarjoavat baarit perustettiin 1700-luvun lopulla. Espanjalaiset olivat havainneet, että kaakao piristää kahvin tavoin, ja alkoivat tuoda sitä meren yli.

Kaakao on kotoisin Etelä-Amerikan trooppisista pohjoisosista. Se kasvaa 10–12-metrisenä puuna ja vaatii paljon, reilusti yli 1000 millimetriä vettä vuodessa. Kastelun avulla kaakaota viljellään myös kuivemmilla alueilla.

Kaakaon viljelyyn ja suklaan valmistukseen erikoistunut Hacienda El Castillo sijaitsee Ecuadorin lounaisosassa, Cerecitan laaksossa, lähellä maan suurinta kaupunkia Guayaguilia.

Maaperältään ravinteikkaan alueen sademäärä on vain 300 millimetriä, joten tehokas kastelujärjestelmä on välttämätön.

Tilan omistaa **Benjamin Rosales**. Hänen tyttärensä **Maria Rosales** vastaa kaakaon viljelystä sekä sen jatkojalostuksesta suklaaksi.

Kaakaon lisäksi tilalla viljellään muun muassa mangoa yli kymmenen hehtaarin alalla sekä papaijaa, sitruspuita ja banaania.

Vaatii varjoa
Luonnonvaraisena kasvava kaakao vaatii menestyäkseen varjopuita. Jalostuksella on pystytty luomaan aromiltaan erilaisia kaakaopuulajeja. Samalla on pyritty vähentämään niiden varjon tarvetta.

El Castillon tilalla itse kasvatetut, muutaman kuukauden ikäiset kaakaopuun taimet istutetaan ruokabanaanien varjoon.

Parin satokauden jälkeen banaanit poistetaan viljelmältä. Samaan aikaan kaakaopuut alkavat tuottaa hedelmiä. Tuotanto jatkuu jopa 70 vuotta.

Kaakaon lajike on Don Homero, joka 1960-luvulla kehitti ecuadorilainen tiedemies Homero Castro. Se on vastustuskykyinen monille taudeille ja tuottaa runsaan sadon.

El Castillon tilalla tuotanto on noin 2 500 kuutiometriä papuja lähes sadan hehtaarin alueelta.

Paljon käsityötä
Kaakaopuun hedelmät kasvavat parikymmensenttisinä, kurkun muotoisina suoraan puun rungosta. Pienet pavut ovat hedelmän sisällä hedelmälihassa ja ne irrotetaan käsin jalostusta varten. Hedelmälihasta saadaan muun muassa maukasta mehua.

Ecuadorilaiset kaakaon viljelijät ovat aiemmin vieneet kaakaon jalostamattomana, mutta viime vuosina omaa jatkojalostusta on pyritty lisäämään.

Hacienda El Castillossakin on pieni suklaatehdas, jossa valmistetaan 55- ja 70-prosenttista tummaa suklaata ilman kasvistai maitorasvalisää.

Papujen annetaan käydä 5–7 päivää, minkä jälkeen ne paahdetaan, kuoritaan ja murskataan.

Erilaisten käsittelyjen tuloksena saadaan kaakaomassaa, johon lisätään muun muassa lesitiiniä. Osa papujen kuoriaineesta voidaan lisätä massaan, loput käytetään maanparannusaineena viljelyksillä.

Suklaan maun muodostumisessa on sekä kaakaopapujen käyttämisellä että paahtamisella suuri merkitys. Niitä säätämällä saadaan erilaisia makuvivahteita.

Tumma, vain kaakaovoita sisältävä suklaa on nykytutkimusten mukaan terveellistä, sillä se sisältää flavonoideja.

Suomessa paljon käytettyyn maitosuklaaseen on lisätty muun muassa maitorasvaa, ja kaakaovoin osuus voi olla vähäinen.

MAIJA-LIISA SAKSA

Viidakon piilottelijasta tulonlähde

Ecuadorissa Mindon kaupungin lähellä asuva **Angel Paz** iski pieneen kultasuoneen rakentaessaan luontopolkua tuliharjakotingojen soidinpaikalle.

Tuliharjakotingat ovat komeita, punamustia lintuja, jotka soidintavat läpi vuoden auringonnousun aikaan. Niistä Angel Paz halusi lisätuloja.

Hän ryhtyi rakentamaan maillaan olevalle soidinpaikalle polkua, jotta lintuharrastajien ei tarvitsisi rämpiä viidakossa lintuja nähdäkseen. Paz toivoi turismista tulonlähdettä perheelleen, jonka toimeentulo muodostui pienen tilan karjanhoidosta ja metsänhakkuusta.

Kultasuoni ei löytynyt kuitenkaan soidinpaikalta vaan matkalta sinne. Polkua rakentaessaan Paz huomasi polulle ilmestyvän isoluuria syömään esiin nousseita matoja ja toukkia.

Sama toistui useana päivänä, mistä Paz sai idean. Pystyisikö hän opettamaan luurat hakemaan matoja kutsusta? Hän risti ensimmäisen naaraspuolisen isoluuran Mariaksi – ja onnistui.

Kolmen kuukauden työn jälkeen, kun Paz kutsui Mariaa, se tuli matoaterialle. Myös sen jälkeläiset oppivat saman tavan.

Ympäri maailmaa
Isoluura on sademetsässä piileskelevä, erittäin vaikeasti löydettävissä oleva lintu. Sana helposti havaittavista linnuista kiersi lintuharrastajien keskuudessa, ja nykyisin Pazin maille suuntaa eri puolelta maailmaa olevia retkikuntia toinen toisensa jälkeen.

Lintuharrastajista muodostuvat tulot ovat merkittävät, sillä yhdeltä peritään 25 dollaria ja ryhmässä voi olla jopa 15 henkilöä. Yhden aamupäivän aikana tuloja voi siis kertyä yli ecuadorilaisen opettajan 250 dollarin keskikuukausipalkan verran.

Polun ylläpitämisen lisäksi Paz kumppaneineen joutuu tekemään töitä saadakseen linnut esiin. Meidän ryhmämme ei onnistunut tarmokkaasta etsimisestä ja kutsuista huolimatta näkemään isoluura Marian neljännen polven jälkeläisiä.

Muita luuralajeja sekä eri tropiikin lintuja Angel ja veljensä **Pablo** saivat houkuteltua esiin matkimalla lintujen ääniä sekä asettamalla ruokasyötteinä näkyviin matoja tai hedelmiä.

MAIJA-LIISA SAKSA

Pieni viiksiluura on arka, mutta sekin on oppinut helpolle matoaterialle.

Angel Paz on löytänyt luontomatkailusta merkittävän tulolähteen.

KIRJA

Koira hyväksyy ja antaa anteeksi

Filosofit johdattelevat ajatteluamme arjen totunnaisuuksia syvemmälle. Filosofi **Eero Ojanen** (syntynyt 1954) on tehnyt sitä pienissä yleistajuisissa teoksissaan. Uusin, Koiran filosofia, tarkastelee koiran ja ihmisen kumppanuutta kautta aikain.

Pohdintoja ja esimerkkejä hän on etsinyt paitsi filosofiasta myös kansanperinteestä, uskonnoista ja nykytietämyksestä. Uusimman tutkimuksen mukaan koira on ihmisen vanhin kotieläin. Koiran kesyyntyminen ajoitetaan tapahtuneen vähän ennen maanviljelykulttuurin syntyä. Mutta joitakin merkkejä ihmisen ja koiran yhteiselosta on löytynyt jopa 30 000–40 000 vuoden takaa.

Se että koira saa nimen, kertoo eläimen merkityksestä. Kirjallisuuden vanhimpia nimeltä tunnettuja koiria on Odysseuksen Argos, josta Homeros kertoi yli 2500 vuotta sitten. Kun kuningas Odysseus palasi naamioituneena parinkymmenen vuoden retkiltään, raihnainen Argos tunnisti hänet. Odysseus liikuttui mutta salasi kyyneleet, sillä hänen luultiin kuolleen.

Maaseudulla koira on perinteisesti ollut apuri metsällä ja luotettava kodin vahti. Koiraton kylä tai talo on ollut outo kummajainen, niin sanotaan vanhoissa runoissa. Mutta Ojanen näkee koirassa muitakin ulottuvuuksia.

Ihmisen ylitajuntaa käsitellään Ojasen mielestä liian vähän. Siihen hän liittää hyvyyden, totuuden, rakkauden ja pyrkimyksen oikeudenmukaisuuteen – sekä koiran. Koira osoittaa vilpittömän myönteisesti kaikkia noita puolia ja voi auttaa ihmistä näkemään ja arvostamaan ylitajunnan asioita.

Omassa pienessä roolissaan koira saattaa pelastaa paljon siitäkin, mitä jatkuva kilpailukyvyn korostaminen tuhoaa. ”Mitä vähemmän kilpailukyvystä jauhettaisiin, sitä parempi se luultavasti olisi”, Ojanen uskoo.

”Yksinkertaisen, positiivisen ja ymmärtävän hengen luominen on se, mitä ihminen tarvitsee ja koira voi olla osaltaan luomassa sellaista henkeä.”

Monissa hoitolaitoksissa ja kirjastoissa koiraa hyödynnetäänkin hengen luojana. Esimerkiksi lukemaan opettelevalle lapselle on kehittävää lukea koiralle. Koira kuuntelee ja hyväksyy, eikä lapsi koe arvioinnin paineita.

Erityisesti loppupuolen esseet saavat katsomaan kaverikoiraa entistä hellemmin silmin.

ANELMA JÄRVENPÄÄ-SUMMANEN
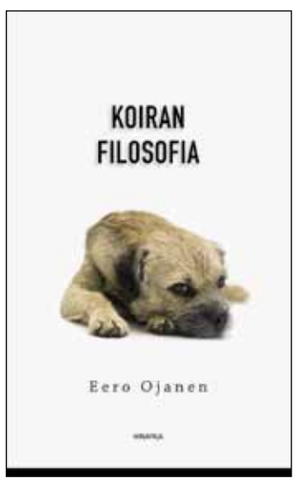
Eero Ojanen: Koiran filosofia. 132 sivua. Kirjapaja.